

กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ ๓๖๑/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การก่อความรำคาญ กรณีธุรกิจฟาร์มรังนกแอ่นกินรังในเขตเมืองชุมชนที่อยู่อาศัยของประชาชน
กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้
สืบเนื่องจากกิจการทำฟาร์มรังนกของนกแอ่นกินรังซึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามบัญชีแนบท้าย
กระทรวง ที่กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบพระราชบัญญัติ
อากรรังนกแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งปัจจุบันมีข้อมูลจากหน่วยงานของท่านว่ามีอาคารที่นำมา
ประกอบกิจการทั้งสิ้น ๑๗,๘๐๐ หลังทั่วประเทศ ซึ่งอยู่ในเขตเมืองชุมชนที่อยู่อาศัยของประชาชน
ทำให้เกิดปัญหามากมายทั้งเสียง กลิ่น เชื้อโรคที่มากับนก และการสาธารณสุข ซึ่งมีแต่ผลเสียกับ
สุขภาพของประชาชนทั่วประเทศที่อาศัยอยู่บริเวณข้างเคียง จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้ดูแลโดยตรงได้ขาดการใช้
บังคับกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหย่อนยานในการจัดการกับผู้กระทำความผิดในการมีไว้
ซึ่งครอบครองนกแอ่นกินรัง รวมถึงรังนกแอ่นกินรังจากการทำฟาร์มดังกล่าว ในฐานะที่ท่านเป็น
ผู้บังคับบัญชาท่านจะจัดการกับผู้ใต้บังคับบัญชา และเรื่องดังกล่าวอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. มีการบิดเบือนจำนวนนกแอ่นกินรังว่ามีจำนวนน้อยเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ แต่ข้อเท็จจริง
ปรากฏว่า นกแอ่นกินรังหลายชนิดได้มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการทำฟาร์มในอาคาร
ของประชาชนทั่วประเทศ การที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พยายามลงความเป็นจริง
ที่เกิดขึ้นว่านกชนิดนี้ใกล้สูญพันธุ์ และคงกฎหมายไว้ให้ตนเองมีอำนาจจัดการ ไม่เป็นผลดีทั้งการ
ทำฟาร์มรังนกแอ่นกินรัง และความเป็นอยู่ของประชาชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จะมอบเรื่องดังกล่าวให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมปศุสัตว์แทนได้
หรือไม่ เพื่อจะได้จัดการให้มีสถานที่เหมาะสมเหมือนการปศุสัตว์อื่น ๆ ขอทราบรายละเอียด

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะสามารถจัดการปัญหานี้ให้เป็นรูปธรรม
ได้หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในห้วงกระทู้ถาม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ปดิพัทธ์ สันติภาดา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล

จังหวัดพิษณุโลก

คำตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะที่ ๓๖๑/ร.

ของ นายปดิพัทธ์ สันติภาดา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก
เรื่อง การก่อกวนรำคาญ กรณีธุรกิจฟาร์มรังนกแอ่นกินรังในเขตเมืองชุมชนที่อยู่อาศัยของประชาชน

ข้าพเจ้า นายวรารุช ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้อง ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้ดูแลโดยตรงได้ขาดการใช้บังคับ
กฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหย่อนยานในการจัดการกับผู้กระทำความผิดในการมีไว้ซึ่ง
ครอบครองนกแอ่นกินรัง รวมถึงรังนกแอ่นกินรังจากการทำฟาร์มดังกล่าว ในฐานะที่ท่านเป็น
ผู้บังคับบัญชา ท่านจะจัดการกับผู้ได้บังคับบัญชา และเรื่องดังกล่าวอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ขอเรียนว่า

- นกแอ่นกินรัง และนกแอ่นหางสีเหลือง หรือนกแอ่นรังดำ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตาม
กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖
- นกแอ่นกินรัง แยกได้ ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีนกแอ่นกินรังในธรรมชาติ ผู้ได้รับอนุญาตเก็บรังนกแอ่นตามกฎหมาย คือ
ผู้ที่ได้รับสัมปทานในการเก็บรังนกแอ่น การครอบครองรังนกหรือการจำหน่ายเป็นการชอบด้วยกฎหมาย
แต่หากผู้ใดเก็บรังนกที่มีอยู่ตามธรรมชาติ บนเกาะ หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยไม่ได้รับ
สัมปทาน จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติอากรรังนกแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐ มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและ
คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ฐานเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง
โดยมิได้รับอนุญาตมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. กรณีนกแอ่นกินรังที่ได้เข้าอาศัยอยู่ตามบ้านพักของประชาชนตามธรรมชาติของนกนั้น
อยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกจับ หรือกักขัง เพื่อเลี้ยงหวังประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่เข้าข่ายการล่า
ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้น หากเจ้าของ
บ้านพักอาศัยมิได้เก็บ ทำอันตราย หรือครอบครองรังของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง
โดยปล่อยให้นกแอ่นอยู่เป็นอิสระ จะยังไม่มีผิดฐานเก็บ ทำอันตราย ครอบครองรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง
หรือครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครอง โดยมิได้รับอนุญาต

ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับเจตนาของเจ้าของบ้านพักอาศัยที่นกแอ่นได้เข้ามาทำรังว่ามีเจตนาจะเก็บ ทำอันตราย หรือครอบครอง เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่

• การปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ตามกฎหมายครบองค์ประกอบ การกระทำความผิดหรือไม่ เมื่อทราบว่า อาจมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับรังนกก็แอ่นก็ต้องดำเนินการสืบสวน รวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงให้ได้ โดยต้องตรวจสอบว่า

- บุคคลใด หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือเจ้าของอาคารเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างอาคารที่อยู่อาศัย แล้วตัดแปลงอาคารเป็นอาคารสำหรับให้นกแอ่นเข้าไปอยู่อาศัย มิใช่เป็นบ้านพักอาศัยของบุคคล

- มีการเรียก หรือล่อ ให้นกแอ่นบินรังเข้าไปอาศัยในอาคารอย่างไร

- นกแอ่นบินรัง มีการสร้างรังเพื่อวางไข่ หรือเลี้ยงลูกนกหรือไม่

- มีบุคคลใดเป็นผู้เก็บรังนกก็แอ่นในบ้านหรืออาคารนั้นอย่างไร หรือไม่

เนื่องจากเป็นรังนกหรืออาคารดังกล่าวเป็นสถานที่ส่วนบุคคล มิใช่พื้นที่สาธารณะหรือธรรมชาติ การดำเนินการใด ๆ ต้องใช้ความระมัดระวัง ความรอบคอบ เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมาย และต้องประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมปฏิบัติการ เช่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นด้านการปกครอง ด้านโยธาธิการ ด้านการอนามัยและสิ่งแวดล้อม และการปศุสัตว์ เป็นต้น

• หากตรวจสอบพบว่ามีเจ้าของอาคาร หรือผู้เช่าอาศัยหรือผู้ครอบครอง หรือผู้ครอบครองอาคารเป็นใคร มีการเก็บ หรือรวบรวม หรือครอบครอง หรือทำอันตรายต่อรังนกก็แอ่นอย่างไร จำนวนเท่าใด เมื่อเวลาใด ก็อาจกล่าวโทษเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้

ในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา มีการจับกุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับรังนกก็แอ่น ดังนี้

รายละเอียดเกี่ยวกับ การกระทำผิด	ปีงบประมาณ พ.ศ.					รวม
	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
คดีเกี่ยวกับรังนกก็แอ่น (คดี)	-	๒	๒	-	-	๔
๑. ผู้กระทำผิด (คน)	-	๒	๖	-	-	๘
๒. ตรวจยึดรังนกก็แอ่น (รัง)	-	๔,๘๗๕	-	-	-	๔,๘๗๕
๓. ตรวจยึดรังนกก็แอ่น (กิโลกรัม)	-	๑๖.๘๗	๑๒.๙๐	-	-	๒๙.๗๗
๔. มูลค่าความเสียหาย (บาท)	-	๑๐๔,๐๐๐	๒๑๐,๕๔๐	-	-	๓๑๔,๕๔๐

ข้อมูล ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

คำถามข้อที่ ๒

มีการบิตเบียนจำนวนนกแอ่นบินรังว่ามีจำนวนน้อย เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่านกแอ่นบินรังหลายชนิดได้มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการทำฟาร์มในอาคารของประชาชนทั่วประเทศ การที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พยายามลงความ เป็นจริงที่เกิดขึ้น

ว่านกชนิดนี้ใกล้สูญพันธุ์ และคงกฎหมายไว้ให้ตนเองมีอำนาจจัดการ ไม่เป็นผลดีทั้งการทำฟาร์มรังนก แอ่นกินรัง และความเป็นอยู่ของประชาชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะมอบเรื่องดังกล่าวให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมปศุสัตว์แทนได้หรือไม่ เพื่อจะได้จัดการให้มีสถานที่เหมาะสมเหมือนการปศุสัตว์อื่น ๆ ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

• ประชากรนกแอ่นที่สามารถกินรังได้ทั้ง ๒ ชนิด ได้แก่ นกแอ่นกินรัง และนกแอ่นทางสีเหลือง หรือนกแอ่นรังดำ ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลจำนวนประชากรที่แน่นอนอย่างเป็นทางการ มีเพียงการประเมินสถานภาพ อ้างอิงจาก สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (The IUCN Red List of Threatened Species) โดย BirdLife International.2016 พบว่า สถานภาพนกแอ่นกินรังทั้ง ๒ ชนิด ในระดับโลกอยู่ในเกณฑ์มีความเสี่ยงน้อยต่อการสูญพันธุ์ (Least Concerned - LC) และพบมีพื้นที่การกระจายพันธุ์ กว้างขวางขึ้นในสภาพที่อยู่อาศัยเหมาะสม แต่แนวโน้มของประชากรกลับมีปริมาณลดลง เนื่องจากยังมี ปัจจัยคุกคามในการเก็บเกี่ยวไข่และรังนก ซึ่งส่งผลกระทบต่อเพิ่มประชากรของนก และข้อมูลจาก BirdLife International.2016 คาดว่า นกแอ่นกินรังมีแนวโน้มประชากรลดลง ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ในช่วง ๑๐ ปี ซึ่งยังมีความน่าเป็นห่วง และกังวล สมควรจะได้รับ ความคุ้มครองทางกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อไป

• กรณีการร้องเรียนจากชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในเรื่องกลิ่น เสียง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากจำเป็นต้องบูรณาการในการทำงานร่วมกัน เพื่อวางกรอบแนวทางกับทุกภาคส่วน

คำถามข้อที่ ๓

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะสามารถจัดการปัญหานี้ให้เป็นรูปธรรมได้หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๓

• ขณะนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อยู่ระหว่างการพิจารณากร่างประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการประกอบกิจการบ้านนกแอ่นกินรัง เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน เบื้องต้นได้ประสาน

- กรมอนามัย ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุข คณะกรรมการสาธารณสุข มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เห็นชอบในหลักการให้การประกอบกิจการบ้านนกแอ่นกินรังเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันมีการประกาศกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจำนวนทั้งสิ้น ๑๓๕ ประเภท ใน ๑๓ กลุ่ม โดยกรมอนามัยขณะนี้อยู่ระหว่างศึกษา

การประกอบกิจการบ้านนกแอ่นกินรัง เพื่อจัดทำร่างมาตรการในการควบคุมป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการ

- กรมโยธาธิการและผังเมือง อยู่ระหว่างจัดทำร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคารสำหรับนกแอ่นกินรัง พ.ศ. (ตามคำสั่งคณะกรรมการควบคุมอาคาร ที่ ๒/๒๕๖๔)

- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) อยู่ระหว่างจัดทำร่างมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีบ้านนกแอ่นกินรัง (GAP) เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาทั้งระบบอย่างครอบคลุมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในอนาคต และเป็นการแก้ไขผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยให้เกิดการจัดการอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

• กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้นำเสนอร่างระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่มีไข่สัตว์น้ำ พ.ศ. ตามมาตรา ๑๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ เข้าสู่วาระเพื่อพิจารณาในคราวประชุม คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการประกอบกิจการบ้านนกแอ่นกินรัง มีผลกระทบกับสิทธิของประชาชน ชุมชนในพื้นที่ รวมถึงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม และยังมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน มีข้อเสนอให้ผลักดันเป็นพระราชบัญญัติ เพื่อสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อยู่ระหว่างหารือและจัดทำข้อมูลแนวทางในการดำเนินการประกอบกิจการบ้านนกแอ่นกินรัง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเพื่อพิจารณาต่อไป